

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **T.**, zastúpený advokátom J., proti žalovaným: **1/ C., 2/ A., o zaplatenie 16 439,48 eur s príslušenstvom**, vedenej Okresným súdom Michalovce pod sp. zn. 18Cb/162/2007, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 3Cob/104/2010-326 z 30. decembra 2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 3Cob/104/2010-326 z 30. decembra 2010 v zmeňujúcom výroku, ktorým žalobu proti žalovanému 2/ zamietol a vo výroku o náhrade trov konania vo vzťahu žalobcu a žalovaného 2/ a v rozsahu zrušenia mu vec **v r a c i a** na ďalšie konanie.

V prevyšujúcej časti dovolanie **o d m i e t a**.

Žalovanému 1/ **n e p r i z n á v a** náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Michalovce rozsudkom č. k. 18Cb/162/2007-285 z 26. 02. 2010 uložil žalovanému 2/ povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu 9 370,98 eur s 10% úrokom z omeškania od 11. 09. 2007 do zaplatenia a trovy konania 695,92 eur na účet jeho právneho zástupcu. Ďalšími výrokmi zamietol žalobu proti žalovanému 1/, vo vzťahu medzi žalobcom a žalovaným 1/ náhradu trov konania žiadnemu z účastníkov nepriznal a konanie v časti požadovaného úroku z omeškania nad 10 % z istiny zastavil.

Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že žalobca uplatnil žalobou právo na zaplatenie 495 255,80 Sk (16 439,48 eur) so 14,75 % úrokom z omeškania od 25. 05. 2007 do zaplatenia titulom vydania bezdôvodného obohatenia, ktoré získali žalovaní tým, že práce vykonané žalobcom pri príprave pôdy na zasiatie repky v k. ú. R. využili na zasiatie repky, čím sa obohatili o cenu prác vykonaných žalobcom. Súd prvého stupňa s poukazom na ustanovenie § 261 ods. 1, § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka nárok posúdil podľa § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka a dospel k záveru, že všetci účastníci spĺňajú náležitosti podnikateľa upraveného Obchodným zákonníkom, ale bezdôvodné obohatenie nie je upravené v Obchodnom zákonníku, preto tieto vzťahy je potrebné riešiť podľa Občianskeho zákonníka. Konštatoval, že žalovaný 1/ viackrát v konaní tvrdil, že sporné nehnuteľnosti mal v nájme. Predložil nájomnú zmluvu uzavretú so S. a žalovaným 1/ z 02. 06. 2005, ale k uvedenej zmluve nepredložil zoznam parciel, ktoré mal v nájme a následne S. zaslal presnú špecifikáciu pozemkov, ktoré tvoria prílohu 1, 2 zmluvy podľa čl. III. bod 2, v ktorých prílohách nie sú uvedené tieto parcely. Za bezdôvodné obohatenie možno považovať ten prospech, o ktorý obohatený na úkor druhého buď zvýšil svoj majetkový stav alebo o ktorý sa jeho majetkový stav nezmenšil, pričom pri normálnom priebehu okolností by sa tak stalo. Majetkovým vyjadrením tohto prospechu je peňažná čiastka, ktorá zodpovedá čiastkam vynakladaným obvykle v danom mieste a čase. V danom prípade obohatený získal majetkový prospech spočívajúci v cene prác vykonaných žalobcom pri príprave pôdy na sejbu repky, ktoré práce využil obohatený vo svoj prospech a o túto cenu prác sa jeho majetok nezmenšil a ušetril tieto práce. Jedná sa o bezdôvodné obohatenie získané plnením bez právneho dôvodu, keďže nebola uzavretá zmluva medzi žalobcom a žalovanými. Podľa názoru súdu je pasívne vecne legitimovaný žalovaný 2/, ktorý vo svojom vyjadrení potvrdil, že sejbu repky vykonávali pracovníci žalovaného 2/, o čom predložil súdu aj záznam o výkone prác. Ďalším dôvodom,

že predmetné nehnuteľnosti užíval žalovaný 2/ je podpora, ktorú na uvedené parcely dostal. Podmienkou podpory od P. je skutočnosť, že žiadateľ skutočne pôdu, na ktorú požaduje dotácie užíva a žalovaný 2/ za rok 2005 dotácie dostal. Dôkazom o užívaní predmetnej nehnuteľnosti žalovaným 2/ je dohoda medzi ním a žalovaným 1/ z 01. 01. 2005, v ktorej je uvedené, že dotácie budú poskytnuté žalovanému 2/ a nedokončená výroba z roku 2005 bude preúčtovaná začiatkom roku 2006 na žalovaného 1/. Z obsahu dohody je zrejmé, že v roku 2005 parcely, na ktorých bola zasiata repka užíval žalovaný 2/. Výšku majetkového prospechu zodpovedajúceho ušetrenej cene prác žalovaným 2/, o ktorú sa jeho majetok nezmenšil, určil súd na základe cenníka prác žalovaného 1/ za rok 2005 a znaleckého posudku znalca I. z 09. 06. 2009, z obsahu ktorého vyplynulo, že predsejbovú prípravu pôdy systémom Corund bolo nutné z hľadiska technologického previesť. V súvislosti s cenou prác súd konštatoval, že vzhľadom na personálne a majetkové prepojenie žalovaných 1/ a 2/ je logické, že predmetné práce by pre žalovaného 2/ vykonal žalovaný 1/, ktorý mal aj technické vybavenie na vykonanie prác. Vzal do úvahy množstvo hektárov uvedené v potvrdeniach o vykonaní prác a služieb vykonaných pre žalobcu a dospel k cene prác za strednú orbu 118 ha x 1 500 Sk, za diskovanie 117 ha x 430 Sk a za prípravu pôdy 110 ha x 500 Sk, čo spolu predstavuje 282 310 Sk (9 370,98 eur). Vychádzajúc z ustanovenia § 3 ods. 3 zákona o cenách č. 18/1996 Z. z. konštatoval, že súčasťou ceny je aj daň z pridanej hodnoty. Z týchto dôvodov uložil žalovanému 2/ povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 9 370,98 eur s úrokom z omeškania vo výške 10 % od 11. 09. 2007 do zaplatenia v súlade s § 369 ods. 1 O. s. p. V prevyšujúcej časti nárok na zaplatenie úroku z omeškania zamietol. Žalobu zamietol voči žalovanému 1/ z dôvodu, že nie je v predmetnej veci pasívne legitimovaný. O náhrade trov konania vo vzťahu medzi žalobcom a žalovaným 1/ rozhodol s poukázaním na aplikáciu ustanovenia § 150 ods. 1 O. s. p. tak, že vzhľadom na existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa úspešnému žalovanému 1/ náhradu trov nepriznal. Vo vzťahu medzi žalobcom a žalovaným 2/ v zmysle § 142 ods. 2 O. s. p. priznal žalobcovi vzhľadom na čiastočný úspech v konaní pomernú náhradu trov.

Krajský súd v Košiciach rozsudkom č. k. 3Cob/104/2010-326 z 30. 12. 2010 na odvolanie všetkých účastníkov zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bolo žalobe voči žalovanému 2/ vyhovie tak, že žalobu zamietol a potvrdil rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby voči žalovanému 1/. Zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o náhrade trov konania tak, že žalobca je povinný nahradiť žalovanému 1/ na účet právneho zástupcu 1 220,13 eur trov prvostupňového konania a žalovanému 2/ náhradu trov

prvostupňového konania nepriznal. Ďalej uložil žalobcovi povinnosť nahradiť žalovanému 2/ trovy odvolacieho konania 562 eur a žalovanému 1/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalovaný 1/ v danej veci bol nájomcom predmetných parciel, avšak ich neužíval, ale po dohode ich užíval žalovaný 2/, ktorý ich obsial, dostal na ne dotáciu, čo bolo nepochybne v konaní preukázané, a preto žalovaný 1/ nemohol získať bezdôvodné obohatenie na úkor žalobcu, a teda v konaní nie je pasívne legitimovaný. Z uvedeného dôvodu podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zamietnutí žaloby proti žalovanému 1/. Ďalej konštatoval, že žalobca podľa dohody mohol užívať predmetné parcely od 01. 01. 2004 do 31. 12. 2004, nemal právo ich užívať v roku 2005, čo vyplýva z vykonaného dokazovania aj z rozsudku Okresného súdu Michalovce z 25. 05. 2006 č. k. 8C/193/2005-167 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach zo 14. 12. 2006 č. k. 1Co/326/2006-187. Žalobca pooral predmetné parcely v letných mesiacoch v roku 2005, a to tú ich časť, ktorá bola predtým zatrávnená žalovaným 1/ i keď vedel alebo musel vedieť, že na takéto konanie nie je oprávnený. Nezatrávnené časti už boli obsiate žalovaným 2/. Za právne významnú považoval skutočnosť, že žalobca pooral tie parcely alebo ich časti, ktoré nebol oprávnený užívať ani iným spôsobom s nimi nakladať. Nie je podstatné, či žalovaný 2/ bol alebo nebol oprávnený ich užívať. Takéto konanie žalobcu v konkrétnej situácii je konaním v rozpore so všeobecnými morálnymi zásadami vylučujúcimi svojvoľné užívanie veci bez právneho dôvodu. Konanie žalobcu bolo v rozpore s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a preto nároky z takéhoto konania žalobcu nemajú právnu ochranu. Z uvedených dôvodov podľa § 220 O. s. p. zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bolo žalobe proti žalovanému 2/ vyhovené a žalobu proti nemu zamietol. O trovách prvostupňového konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p. a úspešnému žalovanému 1/ priznal trovy súdu prvého stupňa vyplývajúce zo spisu, a to za súdny poplatok za odpor vo výške 986,25 eur a odmenu znalca 233,80 eur. Žalovanému 2/ náhradu trov nepriznal, pretože zo spisu žiadne trovy nevyplynuli. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p. a úspešnému žalovanému 2/ priznal náhradu trov odvolacieho konania vyplývajúcich zo spisu za zaplatený súdny poplatok za odvolanie vo výške 562 eur. Žalovanému 1/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, pretože zo spisu nevyplývajú.

Rozsudok odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť 15. 02. 2011.

Proti rozsudku odvolacieho súdu v časti, ktorou odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a žalobu proti žalovanému 2/ zamietol a v časti, ktorou zmenil výrok o náhrade trov konania tak, že žalobcu zaviazal nahradiť žalovanému 1/ sumu 1 220,13 eur trov prvostupňového konania a žalovanému 2/ priznal trovy odvolacieho konania vo výške 526 eur podal včas dovolanie žalobca s poukázaním na prípustnosť dovolania podľa § 238 ods. 1 O. s. p. a existenciu dovolacieho dôvodu v zmysle § 241 ods. 1 písm. c/ O. s. p. Uviedol, že súd prvého stupňa po vykonanom dokazovaní dospel k správnym právnym záverom, že na strane žalovaného 2/ došlo k bezdôvodnému obohateniu na úkor žalobcu podľa § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka tým, že žalobca vykonal predsejbové prípravné práce na nehnuteľnostiach k. ú. R., na parc. č. KN č. X., KN č. X. Bolo preukázané, že žalobca prostredníctvom firmy A. strednú orbu, diskovanie a prípravu pôdy k sejbe Corundom reálne vykonal a za práce uvedenej spoločnosti aj zaplatil. Je nepochopiteľné konštatovanie odvolacieho súdu, že žalovaný 1/ bol nájomcom predmetných parcel a tieto po dohode užíval žalovaný 2/. Žalovaný 1/ v konaní tvrdil, že predmetné parcely má prenajaté od S. (ďalej S.), keď dokazovaním bolo zistené, že žalovaný 1/ nemal žiadny nájomný vzťah k sporným parcelám, nakoľko nájomná zmluva uzavretá medzi S. ako prenajímateľom a žalovaným 1/ ako nájomcom sa nevzťahuje na uvedené parcely. Poukázal na skutočnosť, že S. nespravuje žiadny podiel na parcele KN č. X. v kat. území R., nakoľko sa jedná o známych vlastníkov pôdy a čo sa týka parcely č. KN č. X. z tejto spravuje približne 30 % výmery. V rámci dokazovania žalovaný 1/ ani žalovaný 2/ nepreukázali, že by mali uzavreté nájomné zmluvy so známymi vlastníkmi uvedených parcel. Rozsudkami, na ktoré sa odvolací súd odvoláva bolo síce určené, že žalobca nemá právny vzťah ku predmetným parcelám, ale nebolo určené, že buď žalovaný 1/ alebo žalovaný 2/ má akýkoľvek vzťah k daným parcelám. Zdôraznil, že predmetnou žalobou neuplatnil voči žalovaným nárok na náhradu škody, ale nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka. Nie je zrejmé na základe čoho dospel odvolací súd k záveru, že žalobca konal v rozpore s dobrými mravmi, čo by eventuálne bolo možné len v prípade, ak by žiadal zaplataenie uvedenej sumy titulom náhrady škody. Podľa názoru žalobcu nemôže byť v rozpore s dobrými mravmi, ak sa dotknutý subjekt domáha vydania bezdôvodného obohatenia. Skutočnosť, že predsejbové prípravné práce boli zo strany žalobcu zrealizované a na takto pripravenú pôdu zasial žalovaný 2/ repku olejnú, bola nepochybne preukázaná a súd prvého stupňa mal za to, že žalovaný 2/ ušetril finančné prostriedky, ktoré by musel inak investovať do prípravy pôdy, keby tam chcel zasieť repku olejnú. Vyplýva to aj z výpovede konateľa žalovaného 2/.

Odvolací súd pochybil, keď zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd mal za to, že konanie žalobcu bolo v rozpore s dobrými mravmi, ale prípady pokiaľ podnikateľ koná nepoctivo sú upravené v § 265 Obchodného zákonníka, ktorý sa vzťahuje na obchodnoprávne vzťahy týkajúce sa podnikateľskej činnosti účastníkov konania. Odvolací súd mal preto vychádzať zo špeciálnej právnej úpravy Obchodného zákonníka a nie z ustanovenia Občianskeho zákonníka. Rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, a preto navrhol rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vrátiť mu vec na ďalšie konanie.

Žalovaní sa k dovolaniu nevyjadrili.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd) nálezom č. II ÚS 99/2012-44 z 24. 01. 2013 zrušil predchádzajúci rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4Obdo/27/2011- 354 z 30. 11. 2011, ktorým zamietol dovolanie žalobcu proti zmeňujúcemu výroku odvolacieho súdu, odmietol dovolanie smerujúce proti trovám konania a nepriznal žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov dovolacieho konania. V odôvodnení uviedol, že sťažovateľ (žalobca) je presvedčený o dôvodnosti uplatneného práva na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré priznáva priamo zákon, a preto nemôže byť v rozpore s dobrými mravmi požadovať jeho vydanie. Žalovaný 2/ sa obohatil o to, čo žalobca vynaložil na prípravu pôdy na siatie repky olejnej. Ústavný súd konštatoval, že podľa skutkových zistení krajského súdu (zhodných so skutkovými zisteniami okresného súdu) žalobca pooral pozemky v letných mesiacoch roku 2005, pričom podľa krajského súdu vedel, resp. musel vedieť, že na takéto konanie nebol oprávnený. Konanie žalobcu považoval za rozporné s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a preto mu nepriznal právnu ochranu. Z odôvodnenia dovolacieho súdu nevyplýva, či akceptoval alebo neakceptoval právny názor odvolacieho súdu, podľa ktorého konanie žalobcu bolo v rozpore s dobrými mravmi. Právny záver dovolacieho súdu, podľa ktorého žalobca nemal v roku 2005 právo pozemky užívať považoval ústavný súd za správny, ale ďalší jeho záver, podľa ktorého žalobca nepreukázal poskytnutie plnenia žalovanému 2/ sa opiera o odlišné právne posúdenie rovnakého skutkového stavu. Pokiaľ dovolací súd uvažoval o plnení bez právneho dôvodu a odmietol za plnenie považovať plnenie, ktoré žalobca nemal právo realizovať, dostal sa do rozporu s ustanovením § 451 ods. 1/ a 2/ Občianskeho zákonníka. Skutočnosť, že žalobca objektívne nebol oprávnený pozemky užívať, neznamená, že by ním vykonané poľnohospodárske práce, ktoré žalovaný 2/ zužitkoval (skonsumoval) sa nemali považovať za bezdôvodné obohatenie.

Nie je bez významu, že žalobca bol presvedčený o svojom práve pozemky užívať na poľnohospodárske účely. Na eliminovanie spornosti tohto práva podal aj žalobu o určenie, že najneskôr od 02. 08. 2004 bol oprávneným užívateľom a nájomcom pozemkov. Až z konečného rozsudku krajského súdu vyneseného 14. 12. 2006 sa dozvedel, že pozemky užíval neoprávnene. Jeho tvrdenie, podľa ktorého pozemky do rozhodnutia všeobecných súdov užíval v dobrej viere nebolo vykonaným dokazovaním vyvrátené. Rozhodujúcou otázkou je, či možno konanie žalobcu považovať za rozporné s dobrými mravmi a hoci žalobca záver odvolacieho súdu v tomto smere namietal, dovolací súd k nemu nezaujal žiadne stanovisko, čo zakladá zjavnú neodôvodnenosť rozhodnutia. Z týchto dôvodov uložil dovolaciemu súdu vysporiadať sa s námietkou dovolateľa, podľa ktorej uplatnenie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia vyplývajúceho zo zákona nemôže byť v rozpore s dobrými mravmi a s námietkou, podľa ktorej prípadnému rozporu s dobrými mravmi bráni skutočnosť, že žalobca konal v dobrej viere.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací podľa § 10a ods. 1 O. s. p. po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O. s. p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O. s. p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania v zmysle § 243a ods. 1 O. s. p. preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu je treba zrušiť.

Podľa § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Občiansky súdny poriadok pripúšťa dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu z dôvodov taxatívne uvedených v § 237 písm. a/ až g/ a v prípadoch uvedených v § 238 O. s. p.

Podľa § 237 písm. f/ O. s. p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Podľa § 238 ods. 1 O. s. p. dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

V predmetnej veci podal žalobca dovolanie proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej, a preto v zmysle citovaného ustanovenia § 238 ods. 1 O. s. p. je dovolanie prípustné.

V zmysle § 242 ods. 1 O. s. p. dovolací súd je povinný prihliadnuť na vady konania uvedené v § 237 O. s. p. aj vtedy, ak neboli uplatnené v dovolaní.

Ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili (§ 213 ods. 2 O. s. p.).

Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca uplatnil proti žalovanému 2/ nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia tvrdiac, že mu poskytol plnenie vykonaním poľnohospodárskych prác nevyhnutných pre prípravu pôdy na zasiatie repky olejnej, keď následne žalovaný 2/ repku olejnú zasial bez vynaloženia týchto nákladov na prípravu pôdy.

Podľa § 451 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnkov (ďalej len Občiansky zákonník), kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať.

Podľa § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

Podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

Bezdôvodné obohatenie je v zmysle citovaných ustanovení záväzkovým vzťahom medzi tým, kto sa na úkor iného obohatil a tým na úkor koho bolo obohatenie získané. Zákon taxatívne v ods. 2 vymedzuje druhy bezdôvodného obohatenia, medzi ktoré patrí aj plnenie bez právneho dôvodu.

Súd prvého stupňa s poukázaním na ustanovenie § 451 ods. 1/ a 2/ Občianskeho zákonníka uložil žalovanému 2/ vydať žalobcovi bezdôvodné obohatenie s odôvodnením, že majetkový prospech spočívajúci v cene prác, ktoré žalobca vykonal a ktoré žalovaný 2/ využil vo svoj prospech predstavuje plnenie získané bez právneho dôvodu, keďže zmluva medzi účastníkmi nebola uzavretá.

Odvolačí súd vychádzajúc z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa dospel k rovnakému skutkovému záveru, že žalobca nemal právo užívať predmetné parcely v roku 2005. Konanie žalobcu, ktorý v letných mesiacoch roku 2005 pooral parcely zatrávené predtým žalovaným 1/ aj keď vedel alebo musel vedieť, že na takéto konanie nie je oprávnený však vyhodnotil ako konanie v rozpore so všeobecnými morálnymi zásadami vylučujúcimi svojvoľné užívanie vecí bez právneho dôvodu. S poukázaním na ustanovenie § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka konštatoval, že konanie žalobcu bolo konaním v rozpore s dobrými mravmi, a preto nároky z takéhoto konania žalobcu nemajú právnu ochranu.

Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd aplikoval ustanovenie § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktoré je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, ale nebolo pri rozhodovaní súdu prvého stupňa použité bez toho, aby v súlade s § 213 ods. 2 O. s. p. vyzval účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Odvolací súd založil svoje rozhodnutie na právnych záveroch vychádzajúcich zo skutočnosti, že žalobca konal v rozpore s dobrými mravmi, s ktorou sa súd prvého stupňa vôbec nezaoberal a ku ktorej sa neúspešný žalobca nevyjadroval, lebo na to nemal dôvod. Žalobca až v dovolaní namietal nesprávnosť aplikácie ustanovenia právneho predpisu odvolacím súdom, ktoré nebolo pri rozhodovaní súdu prvého stupňa použité a k použitiu ktorého sa ani nemal možnosť vyjadriť. Namietal, že uplatnenie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia vyplývajúceho zo zákona nemôže byť v rozpore s dobrými mravmi a tvrdil tiež, že prípadnému rozporu s dobrými mravmi bráni skutočnosť, že konal v dobrej viere. Z rozhodnutia ústavného súdu vyplýva, že rozhodujúcou otázkou v predmetnej veci je, či možno konanie žalobcu považovať za rozporné s dobrými mravmi.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie taký postup súdu, ktorým znemožní účastníkovi konania realizáciu procesných práv priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

V predmetnej veci odvolací súd postupoval v rozpore s ustanovením § 213 ods. 2 O. s. p., keď na zistený skutkový stav aplikoval ustanovenie § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktoré je pre rozhodnutie veci rozhodujúce bez toho, aby poskytol neúspešnému žalobcovi možnosť vyjadriť sa k použitiu tohto ustanovenia právneho predpisu. Postupom odvolacieho súdu tak došlo k porušeniu práva dovolateľa na spravodlivé konanie a k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. f/ O. s. p.

Dovolací súd podľa § 243b ods. 2 O. s. p. zrušil rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo vzťahu k žalovanému 2/ a v súvisiacom výroku o náhrade trov konania a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Úlohou odvolacieho súdu bude vysporiadať sa s námietkami žalobcu k aplikácii ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka a rešpektujúc právny názor ústavného súdu opätovne o odvolaní rozhodnúť. Vzhľadom na výskyt procesnej vady konania dovolací súd neposudzoval či napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.).

Žalobca podal dovolanie aj proti zmeňujúcemu výroku rozsudku o trovách prvostupňového konania vo vzťahu medzi žalobcom a žalovaným 1/. Výrok o náhrade trov konania má charakter uznesenia, a preto prípustnosť dovolania je potrebné posudzovať podľa § 239 O. s. p.

Z ustanovenia § 239 ods. 3 O. s. p. vyplýva, že dovolanie proti uzneseniu o trovách konania nie je prípustné a dovolací súd nezistil ani existenciu dovolacích dôvodov v zmysle § 237 O. s. p. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie proti zmeňujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu o trovách prvostupňového konania vo vzťahu medzi žalobcom a žalovaným 1/ odmietol.

O trovách dovolacieho konania vo vzťahu žalobcu a žalovaného 1/ rozhodol dovolací súd podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p. Úspešnému žalovanému 1/ trovy nevznikli, preto mu ich náhrada nebola priznaná.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, 30. apríla 2014

JUDr. Alena Priecelová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Ingrid Habánová